

Boeren in balans

Jan Willem Erisman

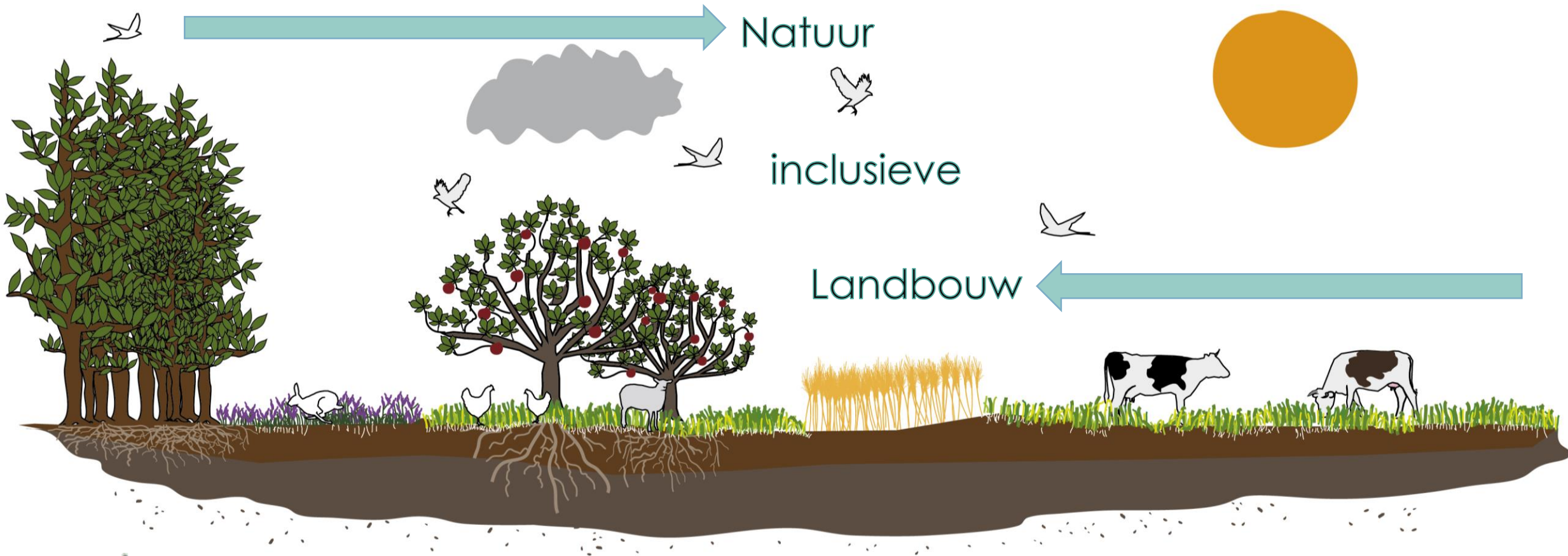
11 februari 2020

Louis Bolk Instituut (sinds 1976)

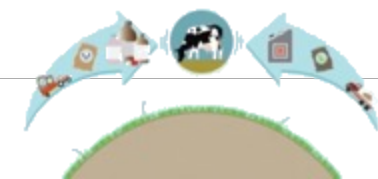

www.louisbolck.org

Landbouw zit in onze natuur

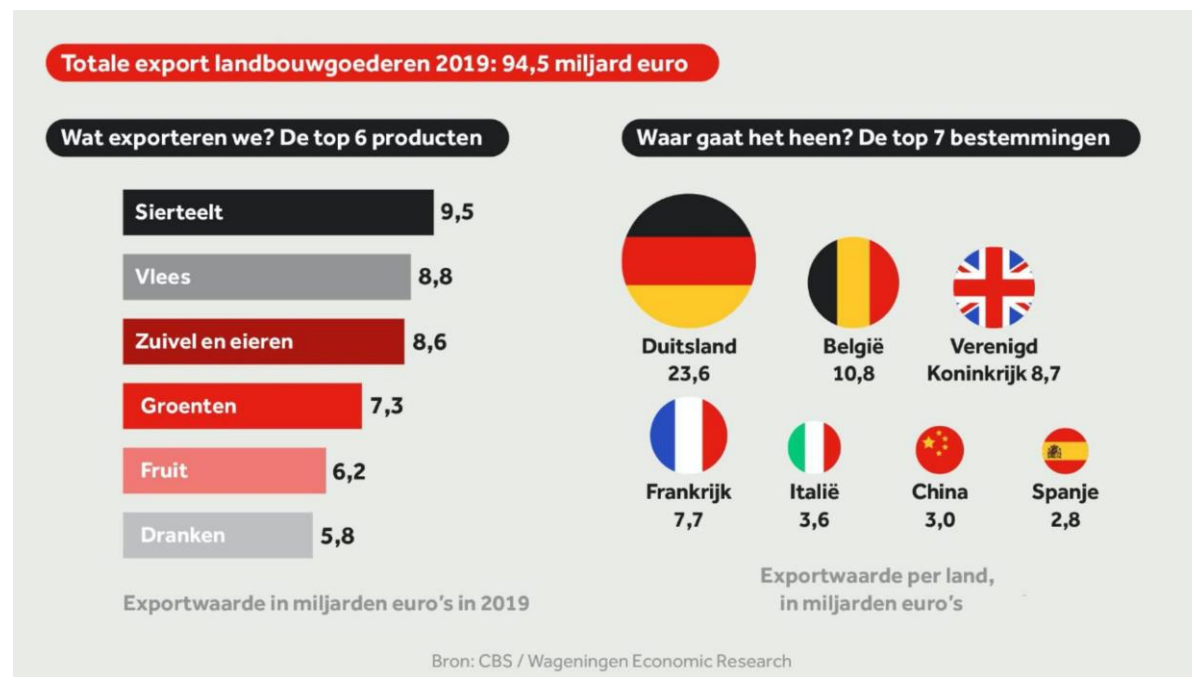
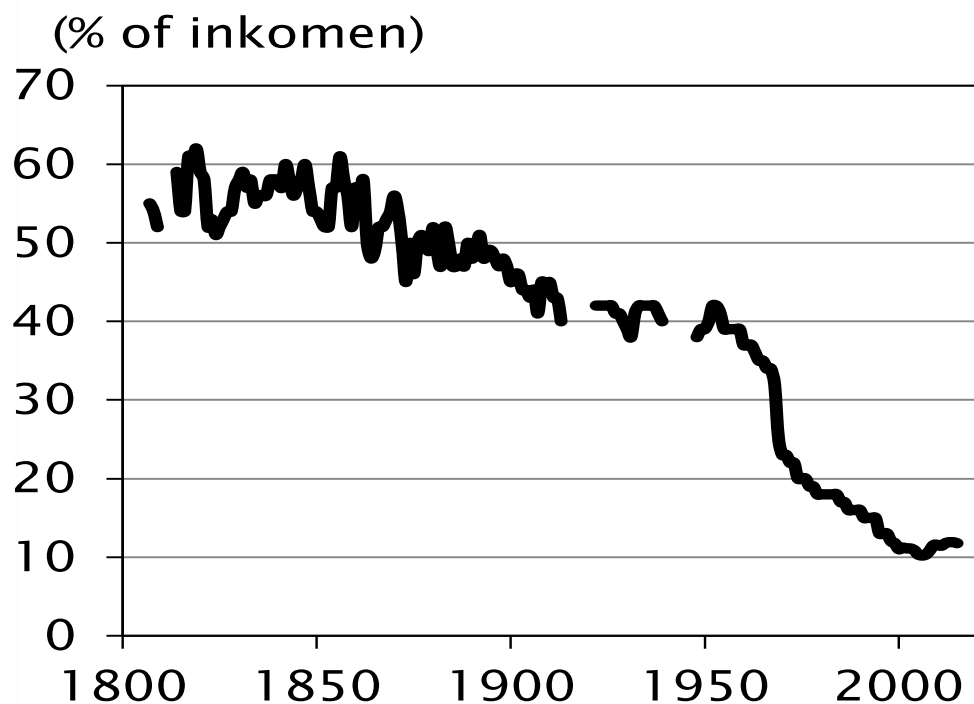

Bodem bepaalt geschiktheid type landbouw
Diversiteit als basis voor weerbaarheid/veerkracht

Wat heeft landbouwbeleid gebracht

- Voedselzekerheid ! (in 't westen)
- Een belangrijke agrarische sector; Groot economisch belang
- Grootschaligheid, industriële productie, efficiëntie, specialistische bedrijven
- Internationalisering, mondiaal werken

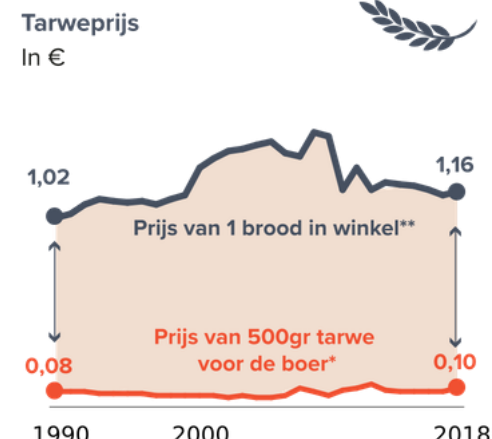
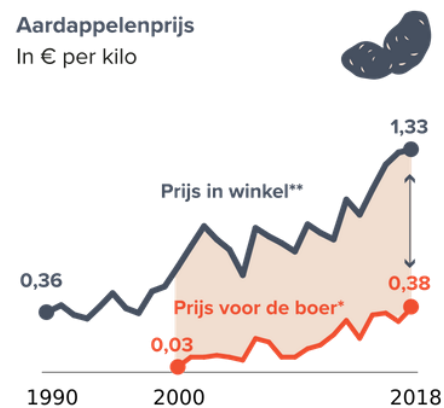
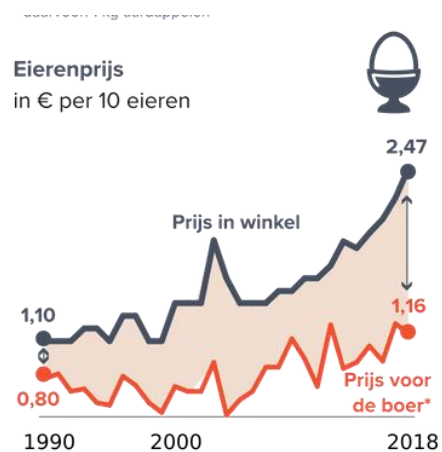
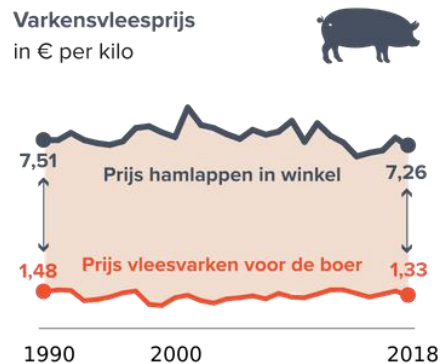
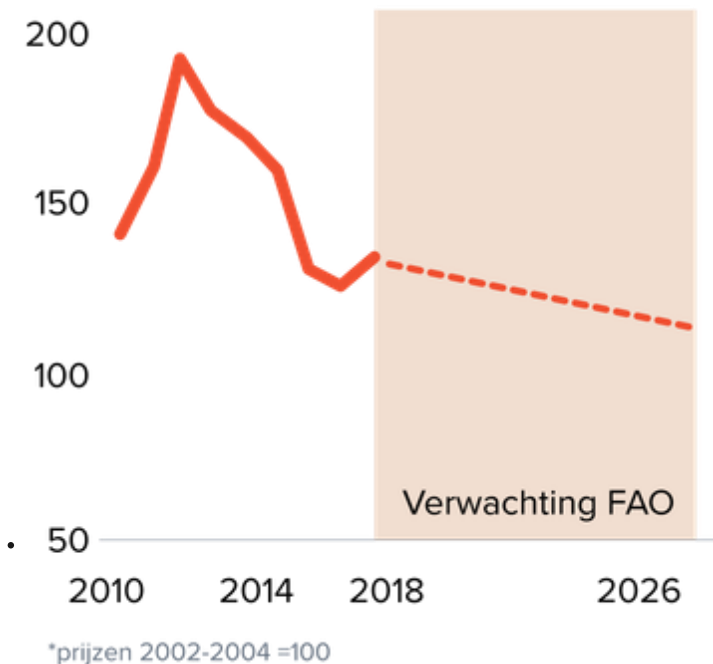

In het kort (FD, mei 2019):

- De prijzen die boeren krijgen blijven laag, terwijl de consumentenprijzen juist stijgen.
- Een van de redenen is dat boeren hun productie sneller vergroten dan de vraag toeneemt.
- Boeren accepteren ook vaak lage prijzen omdat zij de continuïteit van hun bedrijf belangrijker vinden dan hun inkomen.
- Omdat ze nu alleen op prijs concurreren moeten ze meer met onderscheidende producten proberen te komen.

Voedselprijzen dalen

FAO wereldvoedselprijzenindex*

Boer zit gevangen in een economisch systeem

Kringlooplandbouw
levert geld op

Wie zijn natuurinclusieve kringloopboeren?

*Het optimaliseren van het bedrijfsrendement in de brede zin, zoveel mogelijk gebruik makend van **eigen resources** in evenwicht en met respect voor de natuurlijke omgeving (bodem-, lucht-, water- en natuurkwaliteit, landschappelijke waarde, klimaat en dierenwelzijn).*

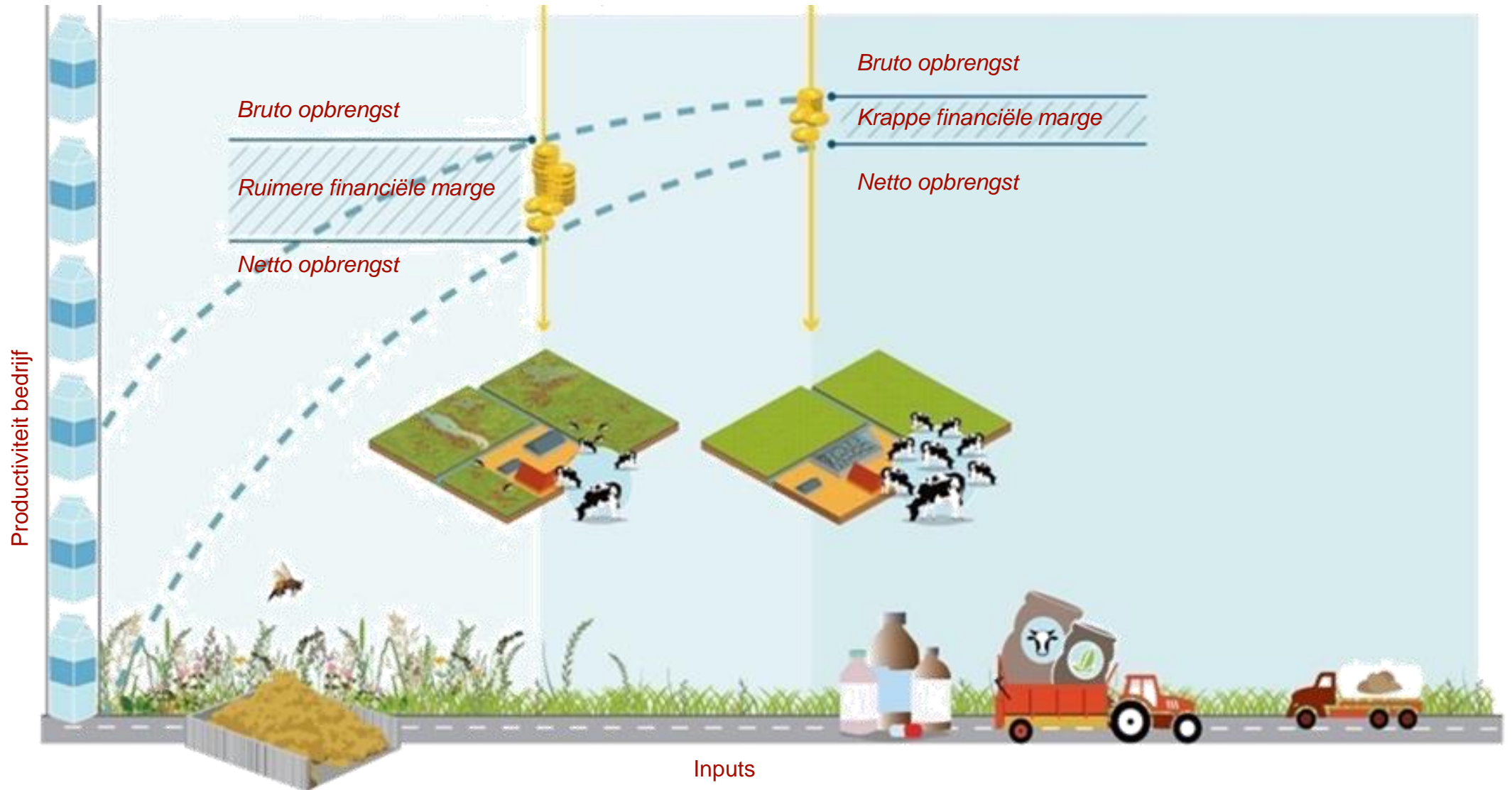
Erisman & Verhoeven, 2019

Typering bedrijven	Omschrijving	indicatie percentage bedrijven
RUIMTE BENUTTEN	Bedrijven gericht op maximalisatie van productie met weinig oog voor maatschappelijke opgaven. Ondernemen binnen de wet- en regelgeving, maar zoeken duidelijk de randen op.	10
GEMIDDELDE LANDBOUW- PRAKTIJK	Boeren die opereren binnen de wet- en regelgeving en de adviezen volgen van de erfbetreders, belangenorganisaties en collega boeren. Voeren hier en daar onderdelen door van kringlooplandbouw, maar niet extreem. Soms zijn ze zwaar gefinancierd door banken en moeten ze doorgroeien om de stijgende kosten bij te kunnen houden.	65
PRODUCTIE EN NATUUR	Bedrijven die waar mogelijk combinaties met natuur maken, zoals randenbeheer of het gebruik van slecht producerende hectares voor natuurontwikkeling. Productie blijft het hoofddoel en daarmee wijken deze boeren niet af van de Gemiddelde landbouwpraktijk boeren. Zij halen extra inkomen uit de Agrarisch Natuurbeheer subsidies.	10
HOOGST EFFICIËNT	Deze boeren gebruiken kengetallen en precisie technieken om te sturen op zo hoog mogelijke efficiëntie van de productie (output) t.o.v. de inputs; zoals zo weinig mogelijk broeikasgasemissie per liter melk. Voorbeeld is het proefbedrijf De Marke. Hier wordt vaak technologie ingezet om kringlopen zoveel mogelijk te sluiten. Functionele agrobiodiversiteit is vaak geen hoofdonderdeel van de bedrijfsvoering.	5
MAX BENUTTING EIGEN RESOURCES	Deze boeren maximaliseren de inzet van eigen resources en de omgeving van het bedrijf. Integraal sturen op duurzaamheid met een lage kosten bedrijfsvoering, gepaard gaande met een bewust gebruik van eigen resources, goede benutting functionele biodiversiteit (natuur-inclusief) en hogere marges mede door een meer divers pakket aan producten en diensten.	5
NATUURBOEREN	Deze boeren stellen de realisatie van natuur voorop, en werken binnen de grenzen van de natuurkwaliteit aan productie van voedsel. De realisatie van natuurdoelen wordt vaak gecompenseerd door afwaardering van de grond of lagere pacht, waardoor bedrijfsrendement mogelijk is. Voedselbossen is een ontwikkeling die hierbinnen past.	5

<p>HOOGST EFFICIËNT</p>	<p>Deze boeren gebruiken kengetallen en precisie technieken om te sturen op zo hoog mogelijke efficiëntie van de productie (output) t.o.v. de inputs; zoals zo weinig mogelijk broeikasgasemissie per liter melk. Voorbeeld is het proefbedrijf De Marke. Hier wordt vaak technologie ingezet om kringlopen zoveel mogelijk te sluiten. Functionele agrobiodiversiteit is vaak geen hoofdonderdeel van de bedrijfsvoering.</p>	<p>5</p>
<p>MAX BENUTTING EIGEN RESOURCES</p>	<p>Deze boeren maximaliseren de inzet van eigen resources en de omgeving van het bedrijf. Integraal sturen op duurzaamheid met een lage kosten bedrijfsvoering, gepaard gaande met een bewust gebruik van eigen resources, goede benutting functionele biodiversiteit (natuur-inclusief) en hogere marges mede door een meer divers pakket aan producten en diensten.</p>	<p>5</p>
<p>NATUURBOEREN</p>	<p>Deze boeren stellen de realisatie van natuur voorop, en werken binnen de grenzen van de natuurkwaliteit aan productie van voedsel. De realisatie van natuurdoelen wordt vaak gecompenseerd door afwaardering van de grond of lagere pacht, waardoor bedrijfsrendement mogelijk is. Voedselbossen is een ontwikkeling die hierbinnen past.</p>	<p>5</p>

Kringlooplanbouw levert geld op

Na nog maar net het bedrijf overgenomen te hebben, stak Willem Piter Gerbrandy uit het Friese Jirnsum, meteen de handen uit de mouwen. Terwijl de overname op zich veel werk met zich meebracht, startte hij met de cursus "Meer vertrouwen in mest en ruwvoer" van het mineralenproject Vel & Vanla. „Deze cursus is vooral gericht op mensen die meer inzicht willen krijgen in ruwvoer en mest en dat is tegenwoordig van enorm belang. Minas wordt door veel veehouders als bedreiging gezien, maar het is een kans.“

Willem Piter Gerbrandy deelnemer cursus Vel & Vanla

„Minas moet je als kans zien“

Op de foto: Veehouder Willem Piter Gerbrandy

Tot begin dit jaar had de veehouder nauwelijks iets te maken met de benutting van mest in de bodem. Hij was in maatschap met zijn vrouw Janke pluimveehouder in Oosterwolde. „Ik had een mooi bedrijf en zat op een mooie locatie. Mijn schoonvader vroeg of we dit bedrijf wilden overne-

geschikt is voor de maïsteelt, wordt dit –net als bierbostel- aangekocht. „Dat is minastechnisch misschien niet aantrekkelijk, maar je moet voor je eigen bedrijf voldoende ruwvoer hebben.“

Er zijn bedrijven die al langer met het Vel & Vanla-project meedoen en waarbij de melkproductie is gedaald. Momenteel geven de koeien van Gerbrandy (voorspeld, 305 dagen) 8700 kilo met 4,39 procent vet en 3,44 procent eiwit. Een duidelijk lagere melkgift zou voor de veehouder wennen

‘Minas kan een besparing opleveren’

Minas kan een besparing geven op zowel kunstmest, krachtvoer als dierenartskosten. Dat concludeert Frank Verhoeven, projectleider van het mineralenproject van de milieuoöperaties Vel en Vanla. Volgens Verhoeven is het combineren van milieu en economie een kwestie van het uitbalanceren van bodem, plant en dier. ‘De strategie van het eiwitarm voeren, mits in balans, hoeft geen geld te kosten, maar kan juist geld opleveren.’

veehouderijen in het kleinschalige landschap met beperkingen door de msngels en peelen.

sen bodem, plant en dier”, zei Van der Ploeg. “Het zijn succesverhalen, maar we willen ook verder in de toekomst”. Hield Wageningen-hoogleraar Libert Brussaard de 180 aanwezigen voor. Brussaard acht verdere analyse van de verschillende bodemtypen, bodemstructuur en de effecten van bemesting op het bodemleven noodzakelijk. De begraafing van het ministerie van OV&V biedt ruimte over voor regionaal initiatief. Als er goede initiatieven uit de streek komen, vindt men een gewillig oor in Den Haag”, aldus de hoogleraar. Van der Ploeg was minder positief over mogelijke sleun. “We hebben gemerkt dat de overheid het vertrouwen over de projecten tot een principe heeft uitgebouwd. De overheid heeft heel veel mitsen en maren en wil dit alles controleren, waardoor er een overdreven administratieve basis van het project. Het gevaar bestaat nu dat de boeren minder snel allerlei gegevens bijhouden, er is geen stok meer achter de deur. Wij hopen dus dat er snel weer subsidie beschikbaar komt.”

Geld
Van der Ploeg vindt dat de milieuoöperaties via gebiedscontracten meer geld moeten krijgen, dat ze

(advertentie)

Beurs Berichten

LANDBOUWBEURS

Valies voor Noord-Nederland

1,2 en 3 okt. 2003

woensdag t/m vrijdag 13.00-22.00 uur

EXPO CENTRUM - FIC LEEUWARDEN

Alles op gebied van melkveeskark, met dochtergroepen aanwezig. Verder vleesvee- en schapevrouwen, sjahele toelating, mechanisatie voor akkerbouw en veestee.

WWW.LANDBOUWBEURS.NL

Meer informatie? nabijgevoerde management

Bellen kan ook: 0546-546 820

actueel door Paul Henk Loonstra 27 SEPTEMBER 2002

NLTO ADVIES

1 DECEMBER 2001

Reinder Reinders uit Drogeham, deelnemer aan Vel en Vanla: Aandacht voor mineralen: minder melk, maar hogere opbrengsten

In het kader van het Vel en Vanla-project wilde maatschap Reinders uit Drogeham efficiënter met mineralen omgaan, door goed te kijken naar de kringloop voeding, koe, bemesting en ruwvoer. Het zorgde voor het nodige succes, want inmiddels zit het bedrijf onder de verliesnormen van 2003. Maar het had ook zijn negatieve kant. De melkproductie per koe ging omlaag van 9.800 kilo enkele jaren geleden naar 8.000 kilo nu. „Als je melkt, moet je erg wennen aan die lagere productie”, aldus Reinder Reinders. „Maar uiteindelijk geeft het een beter saldo en daar gaat het om.“

Reinder Reinders: „Door goed te kijken naar voer, koeien, mest en bodem kan er efficiënter met mineralen worden omgesprongen. Dat is ook goed voor de portemonnee.“

per kilo melk kwijt. Dat draagt bij aan een hoger saldo.”

Via het project zijn Reinders, zijn vrouw Grietje-Nienke en zoon Bert

verplicht ieder jaar minder kunstmest te strooien. Minder kunstmest betekent dat de dierlijke mestgift goed op maat moet zijn. „Om de mest optimaal te benutten, wordt deze door ons zelf uitgedreden met de zodebester. Met de computer wordt exact bijgehouden hoeveel mest je op het perceel hebt uitgedren. Na elke sneeuwval wordt op maat bemest.“

extra stro bijgevoerd en een extra pensbuffer gegeven.”

Wat het rantsoen betreft, houdt Reinders het simpel. Toch weet hij het ureumgehalte van de koeien te houden. In de winter krijgen de koeien wat kuilvoer. „We voeren geen bijproducten. Daarvoor moet je de zaken voor elkaar hebben. We hebben nu een ladewagen uit 1984 en die doet het zo goed mogelijk ruwvoer van eigen land te halen en zo weinig mogelijk bij te kopen.“

De eerste sneeuw wordt beter benut dan de latere. Verder wordt het later gemaaid dan elders. „Vroeger begonnen we al in april te maaien”, aldus Reinder. „Nu maaien we pas in mei. Daardoor krijgt het gras meer structuur. Vroeger had je geen structuur in het gras, maar wat VEM betreft

Veel kunstmest is een goede zaak, zo stond vroeger in de lesboekjes. „Het gras zou bijna blauw moeten zijn”, herinnert Reinders zich. „Als je nu terugkijkt, was dat helemaal fout.” Ook op zijn bedrijf werd in het verleden kwistig gestrooid. „Vroeger streefde je naar 500 kilo stikstof per hectare. Nu kom ik niet hoger dan 120 tot 130 kilo. Aan kunstmest aankopen ben ik niet meer dan één cent

(Advertentie)

cursus

Meer vertrouwen in mest en ruwvoer

CURSUSPROGRAMMA

Deel:	Maand:	Duur:	Thema:	Onderwerpen:

Mineralenproject Wâlden:

Minder milieubelasting, boereninkomen op peil

PAUL HENK LOONSTRA

Eastermar - Het milieu in de Friese Wâlden is verbeterd en het gemiddelde inkomen van de melkveehouders gelijk gebleven. Dit klinkt tegenstrijdig, maar dit resultaat is wel degelijk bereikt door zestig boeren die meedoen aan het mineralenproject van de milieuoöperaties Vel en Vanla.

Het project is gisteren afgesloten; de veehouders hopen op financiële steun zodat begeleiding en onderzoek verder kunnen. Jan Douwe van der Ploeg, hoogleraar rurale sociologie van Wageningen Universiteit, riep de politiek op moed te tonen door de milieuoöperaties een gebiedscontract aan te bieden. „Geef de boeren doelen en zij zullen er aan voldoen. Want er is

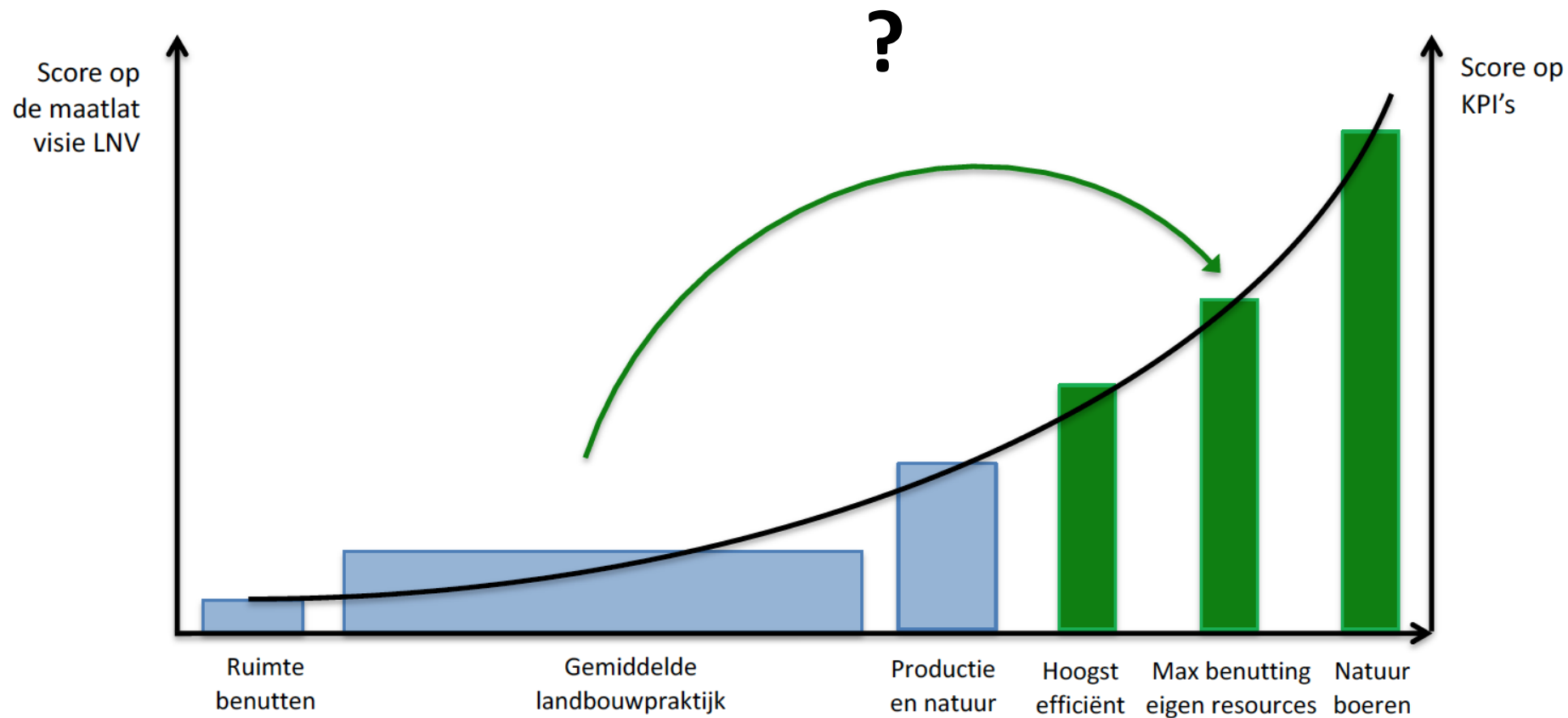
strooien fors minder kunstmest en verstrekken eiwitarm en structuurrijk voer.

„Wat hier is bereikt, is niet niks”, zei Van der Ploeg. „De uitstoot van ammoniak is gehalveerd, het nitraatgehalte in de mest is laag en de bedrijven voldoen met gemak aan de huidige stikstofnormen. Dit is bereikt door een goede balans tussen bodem, plant en dier.“

Besparing

Volgens projectleider Frank Verhoeven is de flinke daling van de ammoniakuitstoot - de boeren hebben in 2001 de stikstofproblematiek al opgelost - niet ten koste gegaan van de melkproductie en is het gemiddelde bedrijfssaldo gelijk gebleven. De boeren hebben

Hoe verleiden naar natuurinclusieve (emissiearme) kringlooplandbouw?

Figuur i. Score van verschillende type bedrijven (breedte geeft aandeel weer) op de maatlat uit de visie LNV en de KPI's en de transitie van gemiddelde landbouwpraktijk naar kringloopboeren.

Nieuwe markten

Ten eerste

‘Google manipuleert sites hotelboekingen’

Marcel van den Driessche
Auteur

Zou je op een moment van coöperatie met Google willen gaan, dan is er kans groot dat je niet kan rekenen op een goede uitkomst. Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

Google is een van de grootste zoekmachines ter wereld. Het is de belangrijkste manier om informatie te vinden op het internet. Het is de belangrijkste manier om informatie te vinden op het internet. Het is de belangrijkste manier om informatie te vinden op het internet.

Volledig

ARROW CLASSIC ROCK

WAT IS JOUW FAVORIELE MOTORBIJT?

Bees te he wild, de hit van Steppenwolf in een wereldwijd succes!

Wat is volgens jou de meest bijzondere Motorbijt?

Geef je favoriete Motorbijt door via **ARROW.NL** dan maak je kans op waardebonnen van € 100,- van **SOCIALDEAL.NL**

ARROW Classic Rock Café

De beste Motorbijt hoor je ook in het **ARROW CLASSIC ROCK CAFE** op **MOTORheus Utrecht** Je bent welkom!

(Van 11 februari t/m 13 maart)

LIJNTEN ONLINE VIA **ARROW.NL** - APP - KANAL **DAB+** - DE HOED- OOST- EN ZUID NEDERLAND

voor die zaken, die klagen hebben 'van de zaak' dat Google het wil manipuleren. Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

Google is een van de grootste zoekmachines ter wereld. Het is de belangrijkste manier om informatie te vinden op het internet. Het is de belangrijkste manier om informatie te vinden op het internet.

REPORTAGE BOERENPROTEST

Is de held van de toekomst de buurtsuperboer?

Als boze boeren weer het land platleggen om onder meer een betere prijs te eisen van supermarktketens, denk de jonge melkveehouder Joris Cremers: 'Heb je al met jouw buurtsuper gesproken over samenwerking?' Op zijn erf staat sinds kort een eigen micromelkfabriek.

Boer Joris Cremers in de melkafmelter op zijn boerderij in Weiland.

Praker Hilde van
Overloon

Voor hen is het een kwestie van overleven. Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

Leuk, volle melk. Maar 80 procent van mijn klanten wil halfvolle melk

Joris Cremers is eigenaar van buurtsuper in Overloon. Samen met Joris Cremers.

Wat is jouw favoriete motorbijt? Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

Op de boerderij van Joris Cremers in Weiland wordt kaas gemaakt.

De schappen met producten van De Kalf worden dagelijks aangevuld.

Overloon

Supermarkteigenaar Joris Cremers.

DEET (Dutch Environmental Education Trust) is een organisatie die zich inzet voor het milieu. Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

Wat is jouw favoriete motorbijt? Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

Ten eerste

Boer Joris Cremers in de melkafmelter op zijn boerderij in Weiland.

Praker Hilde van
Overloon

Voor hen is het een kwestie van overleven. Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

DEET (Dutch Environmental Education Trust) is een organisatie die zich inzet voor het milieu. Het is niet anders dan de manier waarop Google de wereld van de hotels heeft veranderd.

Gebiedsgerichte aanpak: Krimpenerwaard

4. LOKAAL PRODUCEREN ☆

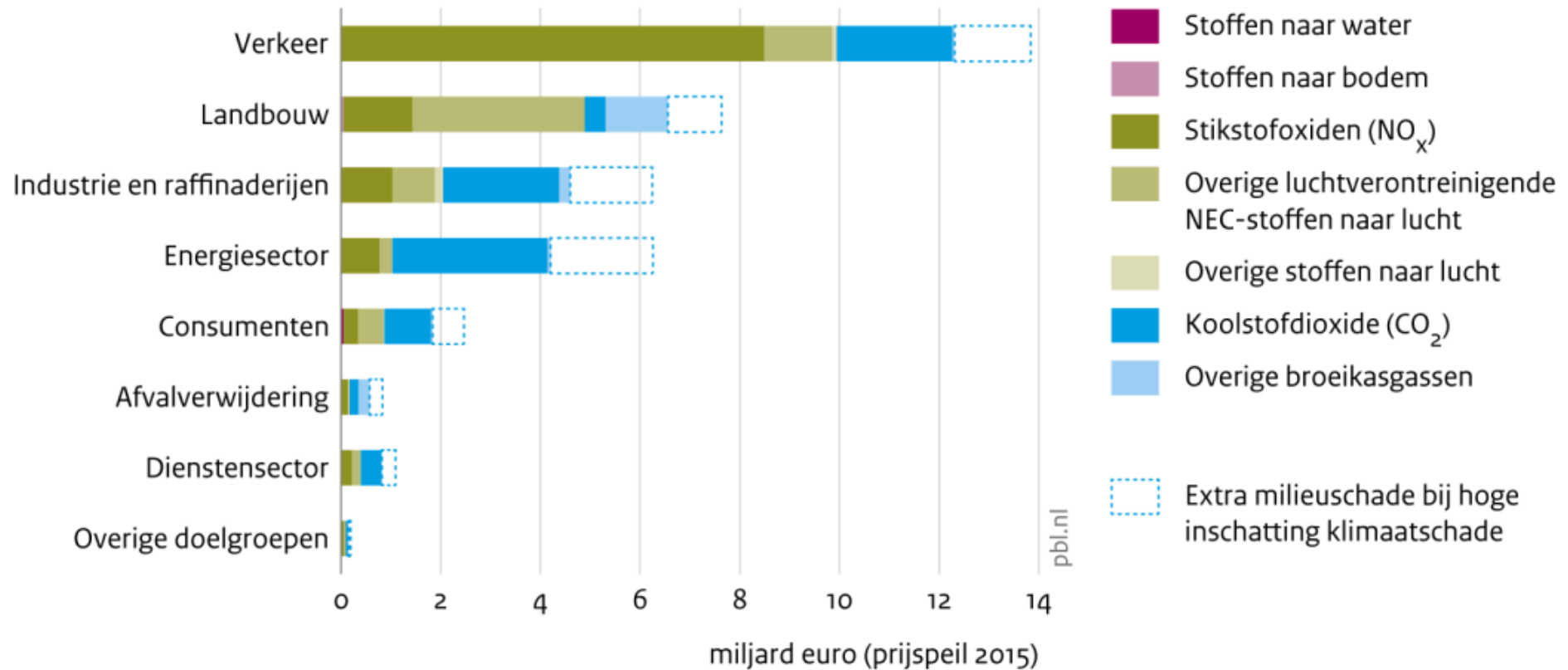

Vergoed maatschappelijke diensten

Maatschappelijke kosten

Monetaire milieuschade per doelgroep en veroorzakende stof, 2015

Bron: Emisieregistratie en CE Delft 2017

Biodiversiteitsmonitor: KPI systematiek

Een nieuw instrument dat biodiversiteitsversterkende prestaties in de melkveehouderij eenduidig meetbaar maakt.

BRIEFADVIES

Mevrouw drs. C.J. Schouten,
minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20432
2500 BK Den Haag

Datum: 22 mei 2019 **Rijkszaken:** 3
Kaasmerk: RIJ.2019/134
Oz:
Betreeft: RI-advies 'Europese Landbouwbeleid: stappen op kringlooplandbouw'

Geachte mevrouw Schouten,

Op uw verzoek heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur zich gebogen over de vraag hoe het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zo goed mogelijk kan worden benut in uw streven naar kringlooplandbouw en wat dit betekent voor de inrichting van het Nationaal Strategisch Plan voor het GLB.

De inzet van het Nederlandse kabinet is dat in 2030 kringlopen op een zo laag mogelijk niveau zijn gedoten en dat ons land dan op dat gebied koploper is. Dat is een ambitieus doel waarbij van de Nederlandse boeren en tuinders, en ook van de agr-business ingrijpende veranderingen worden gevraagd van hun bedrijfsgedrag en digitale handelen. Het is van groot belang dat die veranderingen door hun worden beschouwd als perspectief biedende verbeteringen die kunnen worden ingezet in hun bedrijfsvoering. Dat vraagt om flexibiliteit en verscheidenheid, om een dynamische opzet van het Nationaal Strategisch Plan waarin regelingen en betalingen (jaarlijks of tenminste periodiek) worden aangepast aan voortschrijdend inzicht en aan een voortgaande ontwikkeling richting de kringlooplandbouw.

Die mogelijkheden bieden de nieuw voorgestelde ecoregelingen. In tegenstelling tot de besliscommissie onder de eerste pijler van het GLB kunnen ze worden aangeboden met een variatie die aansluit op de bestaande diversiteit van bedrijven en ondernemersstijlen. Een integraal puntensysteem op basis van kritische prestatie-indicatoren die de essentie van kringlooplandbouw weerspiegelen, geeft ruimte aan verschillende mogelijkheden en prioriteiten op landbouwbedrijven. De gewenste dynamiek kan worden gestimuleerd door in de loop der tijd de minimumniveaus op de indicatoren aan te scherpen.

KPI's sturen integraal op doelen/resultaten (prestaties) en niet op het hoe (maatregelen, proces). Maatregelen en best management practices zijn middelen om de KPI's te halen

Jan Douwe van der Ploeg bij afronding Mineralenproject in Eastermar: „Overheid stelt doel, boer bepaalt de aanpak”

De toekomst voor de landbouw in gebieden met een hoge landschaps- en natuurwaarde, zoals de Friese Wouden, ligt bij gebiedscoöperaties die natuur en milieudoelen afspreken met de overheid. Die kunnen vervolgens in een gebiedseigen aanpak worden gerealiseerd. Dat stelde Jan Douwe van der Ploeg bij de afsluiting van het mineralenproject van Vel & Vanla.

De milieucoöperaties zijn dus nog niet klaar met de afrondingen van dit project, er liggen nog veel meer uitdagingen volgens Van der Ploeg. Hij herinnerde aan de start van de milieucoöperaties Vel en Vanla. „Er werd menig wenkbrauw opgetrokken, boeren die zich bezig hielden met boomwallen, poelen en elzensingels. Inmiddels hebben ze volop navolging gekregen.” Voor de boeren uit het gebied is het een manier geweest om aan te tonen hoe ze met hun eigen gebiedservaring op een eigen manier

aan de milieunormen konden voldoen.

Fors onder de norm

Toch kostte het starten van het regionale mineralenonderzoek de nodige moeite. Zowel Wageningse onderzoekers als Haagse beleidsambtenaren zagen er aanvankelijk niet zoveel in, wist Lijbert Brussaard, voorzitter van de onderzoeksraad, zich nog te herinneren. Er werd niet verwacht dat het onderzoek in de regio veel nieuws had te bieden ten opzichte van het algemene landelijke onderzoek. „Het is aan vasthoudendheid van de coöperaties en onder andere aan druk van Tweede-Kamerleden te danken dat het mineralenonderzoek er kwam. En na afloop is een ieder het er over eens, het was een groot succes. De boeren toonden aan op een gebiedseigen manier aan de normen te voldoen, en daarbij het economische rendement te verbeteren.”

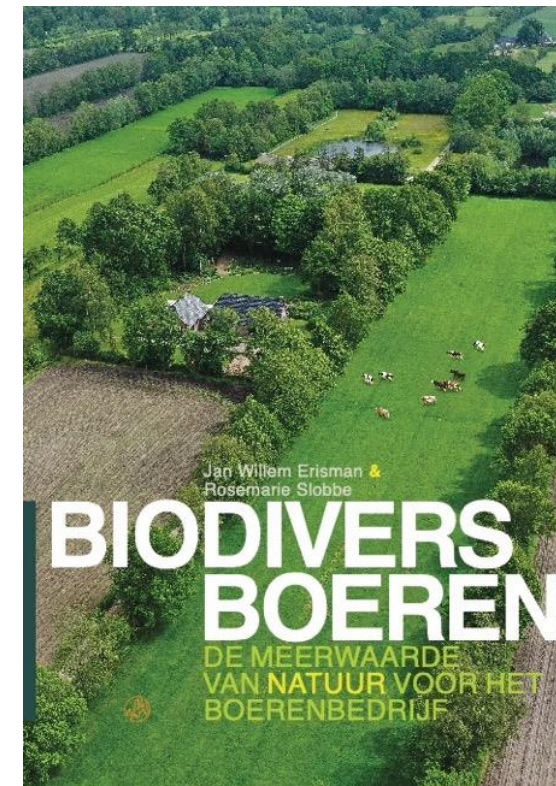
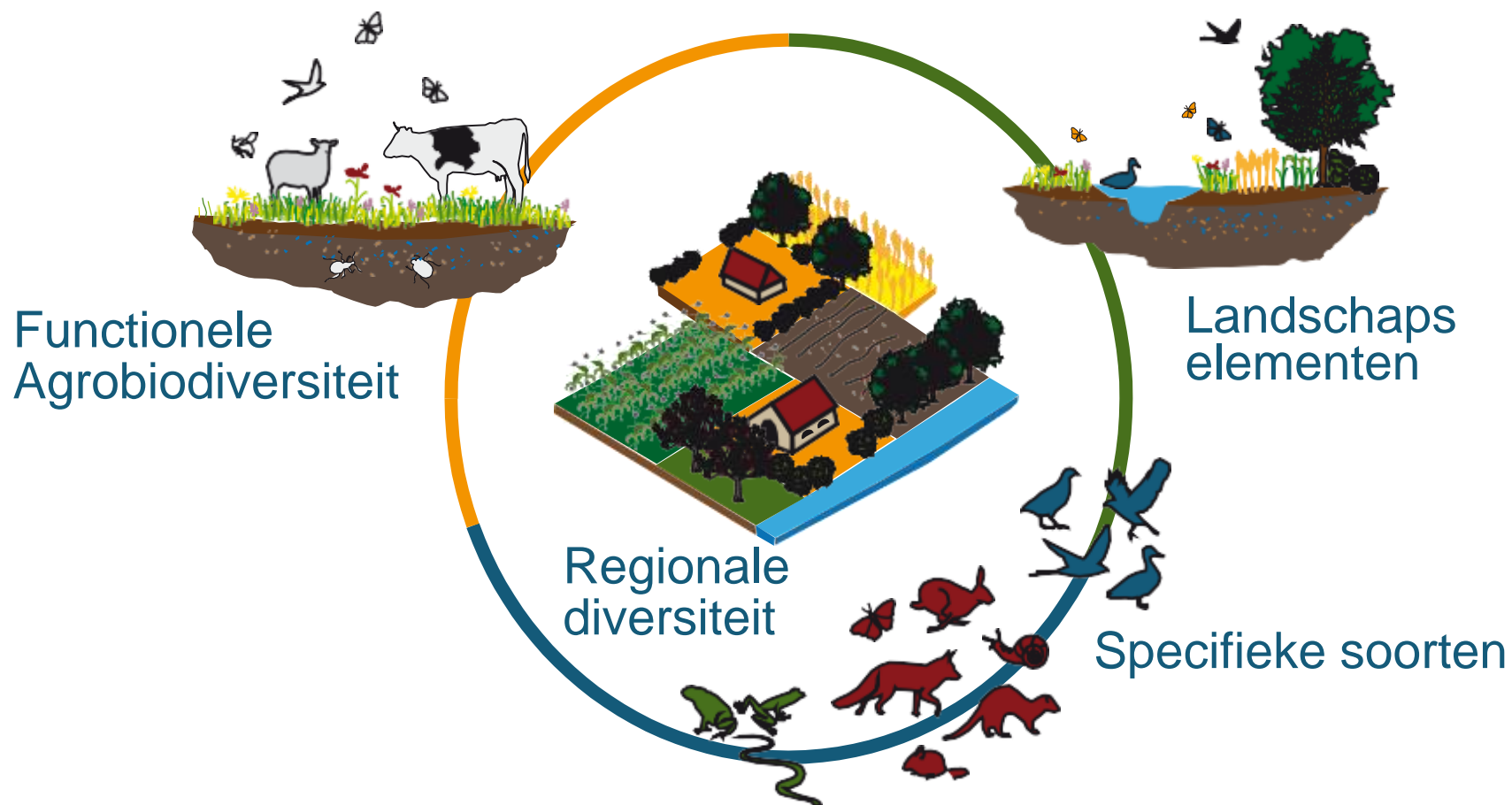
Het werk van Vel & Vanla zit er echter nog lang niet op. De afronding van het mineralenproject houdt ook vooral in dat er geen subsidie meer is voor verder kennisverspreiding. De onderzoekers gaan zeker nog anderhalf jaar door met hun onderzoek bij de bedrijven. Onder andere naar de daadwerkelijke verliezen van stikstof naar het grondwater. De eerste beperkte resultaten laten zien dat de Vel & Vanla boeren daarbij fors onder de norm blijven.

Van der Ploeg adviseerde de coöperaties om in spelen op het Europese en Haagse beleid dat zich steeds meer richt op gebiedseigen aanpak binnen de landbouw. Mogelijkheden voor schaalvergroting zijn in het kleinschalige landschap van de Friese Wouden beperkt. „Het idee dat de boeren dan maar moeten wijken naar gebieden waar grootschalige landbouw wel mogelijk is, is ondertussen verlaten omdat dat leidt tot verloedering van het landschap”, stelt Van

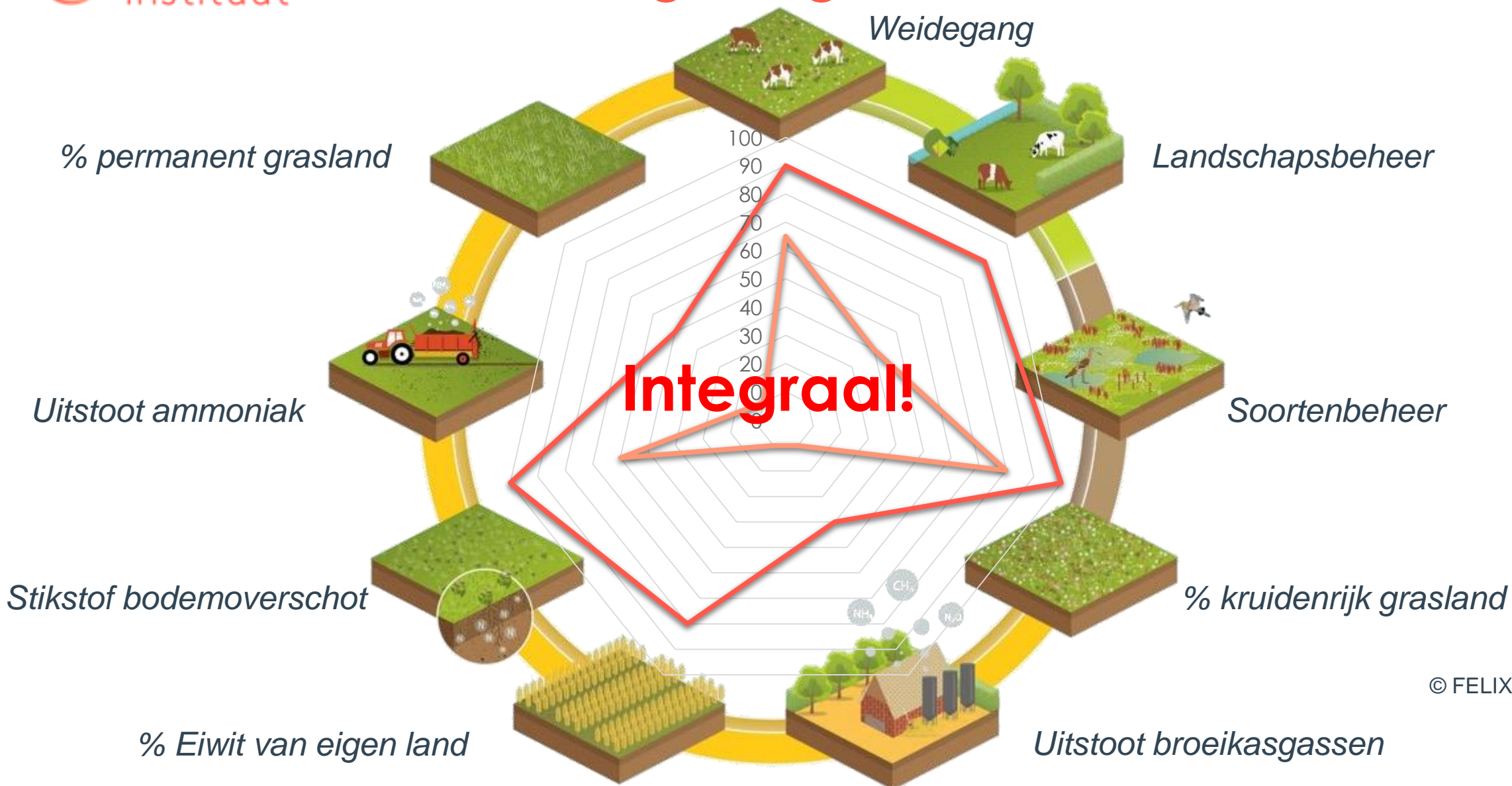
der Ploeg. De overheid heeft tegenwoordig geld over voor het plattelandsbeheer. „Nog niet genoeg, maar bij de start van de coöperaties 10 jaar geleden, had niemand verwacht dat er geld voor landschapsonderhoud zou komen. Wat dat betreft is er al veel veranderd.”

De boeren moeten de toekomst vooral zoeken in een gezamenlijke aanpak door met de overheid concrete doelen af te spreken. Een grote 'maar' in die aanpak is de wantrouwend overheid, constateert Van der Ploeg. „Die wil weten hoe ze de boeren kunnen controleren en dan liefst ook nog nagaan of de controleur de zaak niet bedriegt.” Dat is een van de redenen voor de enorme administratie die op de boeren afkomt. „De overheid moet aangeven wat de doelen zijn en er op vertrouwen dat de boeren dat op hun eigen manier gaan halen”, aldus Van der Ploeg. „En het mineralenproject bewijst dat die aanpak werkt.”

4 samenhangende pijlers van natuurinclusieve landbouw

Key Performance Indicators (KPI's): bewaking integraliteit

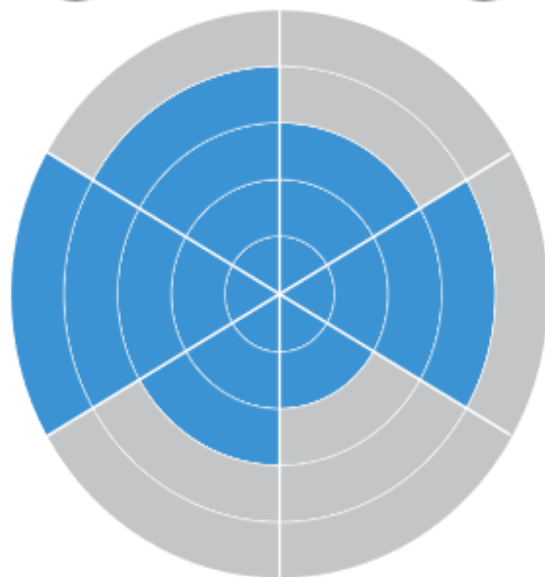

PlanetProof: beloning via melkgeld

Natuur & Landschap
10,2% met overeenkomst
0% zonder overeenkomst

Broeikasgasuitstoot
1128,31 gram CO₂eq/kg melk

Stikstofbodembalans
85 kg/ha

Ammoniakemissie
67,1 kg/ha

✗ Natuur*	
✓✓	Eiwit van eigen land (%)
Topniveau	> 60
Basisniveau	> 50
Uw score	69
✗	Stikstof bodem-overschot (kg N/hectare)
Topniveau	< 140
Basisniveau	< 150
Uw score	162
✓✓	Ammoniakuitstoot (kg NH₃/hectare)
Topniveau	< 75
Basisniveau	< 80
Uw score	54
✓✓	Blijvend grasland (%)
Topniveau	> 60
Basisniveau	> 40
Uw score	90
✓	Natuur en landschap (beheerspakket of eigen verklaring)
Topniveau	ja
Basisniveau	ja
Uw score	Ja

Frans Keurentjes (links) van Friesland Campina, Carin van Huët (tweede van links) van Rabobank en gedeputeerde Henk Jumelet (midden) van Drenthe presenteerden in Veenhuizen een pakket beloningsmaatregelen voor duurzame melkveehouders. FOTO MARCEL JURIAN DE JONG

Kassa rinkelt voor duurzame Drentse boer

AAN DIRK VAN DER MEULEN

VEENHUIZEN Van alle kanten worden duurzame melkveehouders financieel beloond. Vooral in Drenthe rinkelt de kassa voor de voorlopers

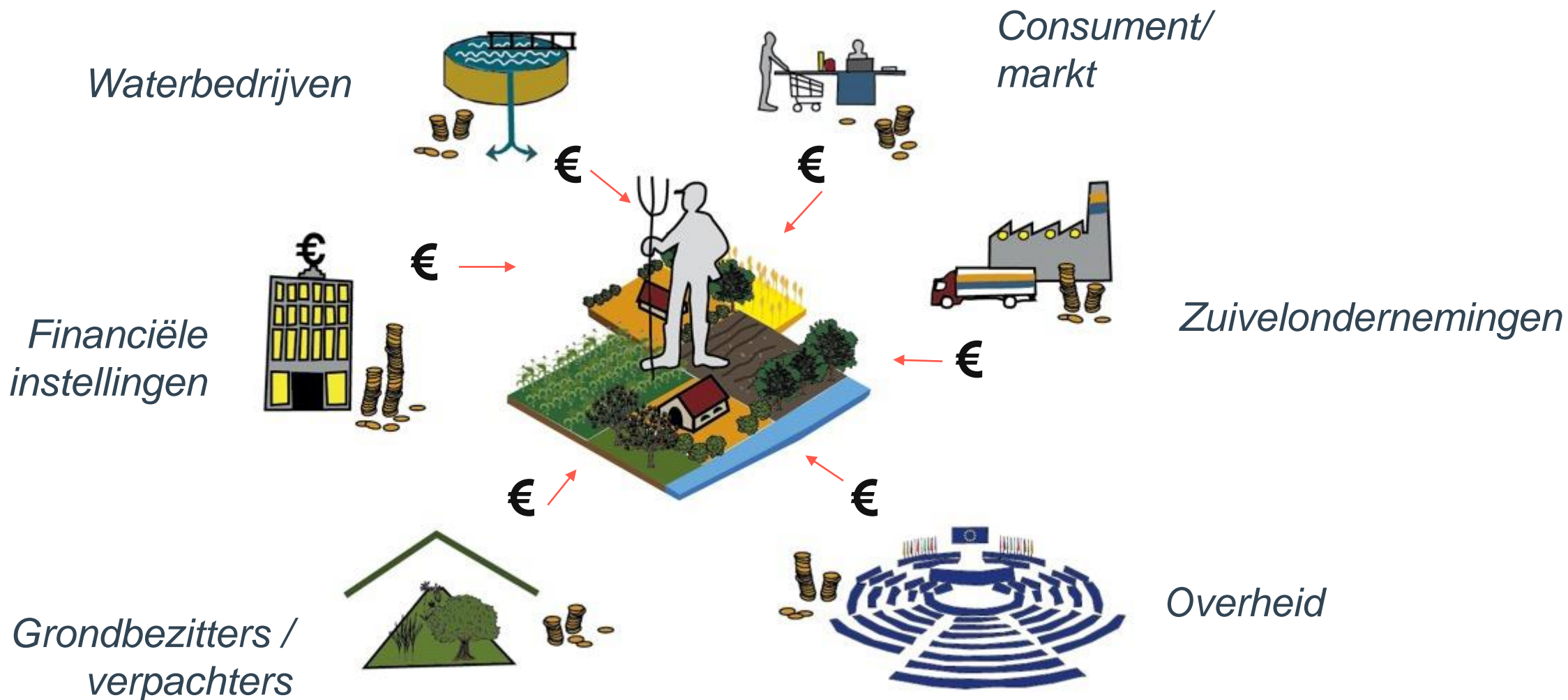
‘Er ontstaat een stapeling van beloningen’

le tienduizenden euro's. Dat is serieus geld.”

Zo kan iedere melkveehouder bij FrieslandCampina een plus verdienen van 1,75 cent op de melkprijs (nu 36,5 cent per kilo melk) als hij zijn koeien weidt en hoog scoort bij de

Iedereen zelfde KPI methodiek voor ecosystem diensten = beloningen stapelen

Bedankt voor uw aandacht

j.erisman@louisbolk.nl
frank@boerenverstand.nl